

Nr 53.

Av herr **Sandström**, *angående viss ändring i förordningen om allmän omsättningsskatt.*

Enligt 19 § i förordningen om allmän omsättningsskatt har den centrala omsättningsskattenämnden till uppgift att bl. a. meddela bindande förklaring beträffande frågan, huruvida viss vara eller visst slag av varor skall i beskattningshänseende hänföras till butikshandelsvaror eller ej. I övrigt äger sagda nämnd väl att avgiva yttranden i ärenden rörande taxering till allmän omsättningsskatt, men dessa yttranden hava icke bindande karaktär.

Under den korta tid, som nämnden hittills utövat sin verksamhet, har visat sig att frågan om vad med butikshandelsvara skall förstås ytterst nära sammanhänger med åtskilliga andra tolkningsfrågor, såsom frågan om vad som skall förstås med butik, vad som är yrkesmässig försäljning, vem som är återförsäljare, vad som menas med vara för personligt bruk, huru bestämmelserna i 1 § f) skola tolkas m. m.

Omsättningsskattenämnden har även nödgats att i ett flertal fall lämna besked jämväl rörande sistberörda tolkningsfrågor, besked, som dock på sätt nyss anförts icke hava bindande verkan. Att dessa besked emellertid komma att följas av vederbörande skattskyldiga lär vara tydligt.

Prövningen av dessa beskeds riktighet och av de åtgärder, som i anledning därav vidtagits eller underlåtits, kommer emellertid icke att börja förrän under nästföljande år, då beskattningsnämnderna hava att verkställa denna prövning, vilken därefter i händelse av anförda besvär fortsättes i kammarrätt och regeringsrätt. Åtskilliga år kunna på detta sätt förflyta, innan det blivit slutligen klarlagt, huruvida en viss rörelseidkare förfarit riktigt, då han följt omsättningsskattenämndens icke bindande direktiv. Samma situation inträder givetvis, därest rörelseidkare, i medvetande av att nämnden i nu förevarande frågor icke äger att med bindande verkan meddela beslut, funnit onödigt att söka erhålla nämndens besked och i stället själv sökt tolka författningen.

Nu berörda förhållande måste komma att medföra högst avsevärda olägenheter, och detta såväl för rörelseidkarna som för den betalande allmänheten. Har t. ex. en rörelseidkare ansett sig icke vara skattskyldig eller bedömt en av honom saluhållen vara såsom skattefri och handlat i överensstämmelse härmed under hela år 1941, kunna beskattningsnämnderna år 1942 förklara, att omsättningsskatt borde hava uttagits. Därmed blir rörelseidkaren skyldig att själv bära hela skatten på 1941 års omsättning. Har åter rörelseidkaren ansett, att omsättningsskatt borde uttagas, men beskattningsnämnderna komma till annat resultat, har rörelseidkaren utan eget förvällande gjort en obehörig vinst på allmänhetens bekostnad.

Situationen kan ytterligare tillspetsas, i händelse beskattningsnämnder och beskattningsdomstolar i olika instanser komma till olika resultat.

Visserligen finnes i 6 § av förordningen om allmän omsättningsskatt en efter initiativ av första särskilda utskottet vid 1940 års urtima riksdag tillkommen bestämmelse, enligt vilken Kungl. Maj:t äger, där *synnerliga skäl* därtill äro, medgiva befrielse från eller återbäring av allmän omsättningsskatt. Såsom motivering för denna bestämmelse anförde utskottet:

»Såsom redan tidigare framhållits, är det vid en lagstiftning av ifrågavarande art icke möjligt att ens tillnärmelsevis förutse alla dess konsekvenser och inom lagstiftningens ram lösa alla de viktiga spörsmål, som kunna uppkomma i tillämpningen. Detta leder för de skattskyldiga till ett osäkerhetstillstånd och kan mången gång utsätta den enskilde för ekonomiska risker och påföljder, vilka framstå såsom uppenbart obilliga. En person kan exempelvis fullt ursäktligt antaga, att viss försäljning är skattefri och därför underlåta att uttaga skatt av köparen; omständigheterna kunna därvid vara sådana, att en beskattning, som sker först lång tid därefter, måste te sig mer eller mindre orimlig. För dylika fall liksom även då en beskattning visserligen formellt skulle framstå såsom behörig men i realiteten strida mot själva grundtankarna i förslaget bör enligt utskottets mening möjlighet finnas för Kungl. Maj:t att medgiva befrielse från skattskyldighet eller återbäring av erlagd skatt.»

Emellertid måste härtill anmärkas, att avfattningen av 6 § tydligt angiver, att densamma är avsedd att tillämpas endast i undantagsfall, då mycket starkt vägande skäl härför föreligga. De misstag av olika slag, vilka ovan berörts, kunna med tämlig säkerhet antagas icke bliva sällsynta undantagsfall, utan snarare rätt så allmänt förekommande. Desamma täckas förty icke av 6 § i dess nuvarande avfattning.

Även då undantagsvis 6 § verkligen kan bli tillämplig, är det ingalunda något enkelt medel att vinna materiell rättvisa, som härigenom ställts till rörelseidkarens förfogande. Han kan nämligen uppenbarligen icke, där beskattningsnämnderna ansett honom hava bort uttaga omsättningsskatt ehuru så icke skett, åtnöjas med detta beslut och erlagga skatten samt söka återbäring hos Kungl. Maj:t. Enligt vanliga regler lär han i stället vara nödsakad att hos kammarrätten överklaga prövningsnämndens beslut samt att, därest även kammarrättens utslag går honom emot, överklaga jämväl detta i regeringsrätten. Först sedan regeringsrättens utslag fallit lär rörelseidkaren kunna söka skatteåterbäring hos Kungl. Maj:t, varefter givetvis ytterligare tid förflyter, innan vederbörande myndigheter blivit hörda samt Kungl. Maj:ts beslut kunnat meddelas. Allt som allt lär bortåt fyra eller fem år förflyta, kanske mera, innan vederbörande eventuellt kan återfå den av honom erlagda skatten, och under denna tid har han tvungits till ett långvarigt och troligen kostsamt processande.

Än vidare må uppmärksammas, att paragrafen ifråga väl öppnar en stundom tänkbar möjlighet till befrielse från skatt men ingalunda reglerar och ej heller kan reglera det fall, där rörelseidkaren å mer eller mindre ursäktlig

grund uppburit omsättningsskatt, ehuru så icke bort ske. Ur allmänhetens synpunkt, och det är dock ytterst allmänheten, som har att erlægga skatten ifråga, måste sistnämnda fall framträda såsom i lika hög grad i behov av en reglering. Denna reglering kan uppenbarligen icke äga rum i efterhand, då det vore praktiskt outförbart att låta rörelseidkaren ifråga efter ett eller flera år till en mångfald ofta okända kunder återbetala oriktigt uppburen omsättningsskatt. I stället kommer rörelseidkaren i dessa fall att, såsom förut erinrats, göra en obehörig vinst och allmänheten har fått vidkännas en föga tilltalande extra beskattning, som saknat stöd i lag.

Under de korta veckor, ifrågavarande författning ägt tillämpning, torde redan en erfarenhet hava vunnits, som ådagalägger de mindre tilltalande konsekvenser, vilka i angivna hänseenden kunna uppkomma. Enda utvägen att förebygga detta synes vara, att redan på ett tidigt stadium ett bindande besked meddelas huruvida omsättningsskatt skall utgå eller icke.

Så torde endast kunna ske genom att omsättningsskattenämnden tillerkännes befogenhet att med bindande verkan avgiva varje för tolkning av föreskrifterna i 1, 2 och 4 §§ i förordningen om allmän omsättningsskatt erforderlig förklaring. Visserligen skulle en sådan befogenhet naturligtvis icke kunna hava tillbakaverkande kraft ifråga om därförinnan meddelade direktiv, men i händelse en dylik vidgad befogenhet meddelas nämnden, bör densamma därefter tydligtvis till omprövning upptaga tidigare givna besked.

Jag tillåter mig därför hemställa,

att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till sådan ändrad lydelse av förordningen om allmän omsättningsskatt, att centrala omsättningsskattenämnden erhåller befogenhet att meddela bindande förklaring beträffande tolkningen av samtliga föreskrifter i 1, 2 och 4 §§ i nämnda förordning.

Stockholm den 22 januari 1941.

K. G. A. Sandström.